

ישיבות בוהלין בנוסח ליטא

ישיבות מרכזיות גדולות, מיועדות לטפוח למדנות מובהקת, לפי נוסח ליטא, לא היו מצויות ביהדות ווהלין על קהילותיה וקיבוציה המרובים. גם הישיבות המפורסמות שהתקיימו בגליל זה לפני גזירות ת"ח, ביחוד זו שבקהלת אוסטראה ("אות־תורה"), שבה כיהנו ברבנות אישי תורה מפורסמים כמו מהרש"ל, מהרש"א ועוד, לא חזרו אחר כך לקדמות זוהרן. קהילות ערי הגליל הוותיקות בוהלין אמנם שוקמו כשוך סערת הפורעניות של שנות ת"ח-ת"ט, והערים אוסטראה, לוצק, קרמניץ, לודמיר ודובנא, מופיעות שוב על במת החיים הצבוריים של יהדות פולין המאוחדת בימים ההם. ברם בנוגע לחיי תורה ישיבתיים עברה ההגמוניה מיהודי ווהלין ליהדות ליטא-רייסן, למן חבל בריסק-פינסק, סלוצק, השכנות של ווהלין עד למחוזות וילנה-גרודנה, קובנה וזאמוט, בצפון תחום המושב של יהודי פולין-ליטא שהשתייכו במשך הזמן לרוסיה הצארית.

התנועה החסידית שפשטה בציבוריות היהודית בוהלין בהשפעת המגיד ממזריטש שם, לא דאגה במיוחד להקמת בתי אולפנא מרכזיים לטפוח למדנות לחוגים רחבים כדוגמת הישיבות החדשות בליטא, כדי להחזיר כך עטרה ליושנה. בחוגים מסויימים שם אף היתה התנגדות חשאית לכך. רוח היה אצלם החשש מפני רוח המתנגדים שבישיבות ליטא, ולא עוד אלא כמה משכילים בודדים מבני ליטא, מאלה ששנו ופרשו, בהתגלגלם לוהלין השפיעו לרעה על כמה מטובי בתי חסידים מובהקים, ואם כי אחוז הנושרים מבתי חסידים בוהלין להשכלה ונאוריות גדול היה יותר מבליטא שבימים ההם. שרר בכל זאת בחוגים אלה שבוהלין פחד טמיר מהשם "ליטוואק".

העתודה הלמדנית המקומית שבערי ווהלין, מקום גידולה היה ב"קלויזים" וב"שטיבלעך" החסידיים שבכל עיירה ועיירה, ויחידי סגולה שבהם שימשו אחר כך כרבנים-מו"צים בקהלות אלו שתורתם אומנותם שם. ממילא יצא שבזכות מספר אישים נודעים מבין רבני ווהלין נעשה חריש עמוק זעיר פה זעיר שם גם בעליית הידע הלמדני בחוגים מסויימים בגליל זה. מקרב רבני ווהלין מסוג זה יש לציין גדולי תורה אלו: הרב ר' אברהם אבלי אב"ד חרסון וקיוב, שעיצב דמותה הדתית של קהלת קיוב והידוע בחיבורו שו"ת "בית אברהם"; הרב ר' ראובן מקונסטנטיין-ישן ששימש זמן מה אב"ד אודיסה ובגלל הנאורות "החפשית" שבקהילה חדשה זו לא המשיך שם; ר' אריה לייבוש חריף אב"ד בזאסלאב, ששני חבוריו שו"ת "שם אריה" ו"ערוגת הבושם" הקנו לו שם טוב גם בחוגי ישיבות ליטא הגדולות; ר' אליעזר מו"צ דובנא בעל "טורי אבן" על ש"ע; ר' חיים הכהן רפפורט אב"ד אוסטראה בעל שו"ת "מים חיים"; ר' ישראל איסר אב"ד וויניצא בעל "שער משפט" ועוד מספר רבנים גדולי תורה בגליל זה שלא כאן המקום לפורטם.

גורם חשוב להשרשת למדנות ליטאית בוהלין שימשו יחידי סגולה מבין בחורים חובשי בית המדרש בגליל זה שנהרו לישיבות וולוז'ין, מיר, קובנה-סלובודקה, ועוד, שבשוכם אח"כ לארץ מכורתם זה הפיצו למדנות ליטאית בין יהודיה וכמה מהם אף עלו ונתעלו לתפוס עמדה חשובה בעולם התורה והרבנות שברחבי יהדות רוסיה כולה.

¹⁸⁸רבות הימים עם התגברות רוח ההשכלה שעשתה שמות אף בחוגי החסידים בוהלין, וכמה מטובי בני הנוער שלהם נשרו מלימודיהם בקלוויז החסידי, התחילה תנועה לייסד ישיבות מסודרות כדוגמת ליטא אף בערי ווהלין. עזרו לכך כמה רבנים בוהלין וכן חוג מסוים שבכל עיירה שהכירו בדבר חשוב זה, אף הביאו אברכים תורניים מליטא לנטוע ישיבות אלו בשערי עירם. ישיבות כאלו נוסדו בברדיצ'וב, בסיוע שני המוצי"ם הקהלתיים ר' יוסף יוזפא אפרתי ור' דוד אורטנברג; במאלין על-ידי הרב המקומי ר' נחום ווייסבלאט שנחשב לאחד מגדולי ווהלין; בטשרקאסי רובנה וערים אחרות. בקשר לרובנה יש לציין שפעל שם כר"ם הלמדן ר' שמואל אידלזאק (איש יאנישוק), שהיה בסוף ימיו מבעלי-הבתים התורניים היחידים בתל-אביב מגיד שיעור בחברת ש"ס למדנית בבית-הכנסת רחוב "יונה הנביא" וממקימי ישיבת בית יוסף וכולל עטרת יוסף של נובהרדקאים בעיר העברית הראשונה.

לחשיבות גדולה זכתה הישיבה המרכזית בקורסין מיסודו של הלמדן ר' הירשל שלעז איש זאמוט. משיבה זו וסניפיה יצאו מהם הרבה גדולי תורה בשלשים שנות קיומה (תרמ"ד – תרע"ד). אדם גדול זה היה יליד זידיק (במחוז טלז), תלמידם של שני ר"מי וואלוז'ין: ר' יוסף דוב סולובייצ'יק והנצי"ב, ומיזג בנפשו תכונות שני גאונים אלה כאחת. מגמת נפשו היתה להקים ישיבות במקומות הזקוקים לכך ובוהלין מצא בקעה להתגדר בה, היה מרביץ תורה בישיבות שייסד בטשרקאסי, בברדיצ'וב, בבוהוסלאבי, בריזיטשוב, באומאן (פודוליה) ובישיבה המרכזית העצמאית שהקים בקורסון (פלך קיוב). ר' הירשל הצטיין כעניו ובורח מן הכבוד. שעוריו שהשמיע בישיבה זו היו שלא על מנת לקבל פרס וההכנסה מהדפסת ספריו החשובים שזכו לתפוצה גדולה קודש היו לישיבה זו שנהרו אליה תלמידים רבים מוהלין והסביבה.

ג.

נקודת-מפנה מפליגה בחיי הישיבות בוהלין ובאוקריינה בדור החולף חולל הגאון ר' יואל שורין, הידוע בעולם הישיבות בשם "העלוי מפולטאבה" (מקום הולדתו) או "העלוי מזווייהל" – מקום שם יסד ישיבה מרכזית בשם "אור תורה". זכה ונתגלגלה זכות על-ידו להחזיר עטרת תפארת ישיבות ווהלין העתיקות ליושנן. בעודו ילד הצטיין בכשרונותיו המופלאים וידוע היה למדי בתור "עלוי" בישיבת וולוז'ין המפורסמת, טיפחוהו בלמדנות עילאית שני הרמי"ם המפורסמים הנצי"ב ור'

חיים סולובייציק. ר' יואל שורין (משלשלת הצדיק ר' לייב שרה'ס) בחר לו ייעודו ודרכו להיות מרביץ תורה דווקא במקומות שיש צורך מיוחד בכך. מצא למתאים לו בכך את חבל ווהלין.

ראשית דרכו של ר' יואל שורין בביצוע משימתו הנעלה היתה הישיבה שפתח בשנת תרנ"ז בעיר ברזניצה. משם העבירה, כעבור כמה שנים, לזוויהל ושם עלתה הישיבה וגדלה בכמות ובאיכות. בזוויהל מצא כר נרחב לפיתוחה של ישיבה מרכזית, כתריס מפני ההשכלה שחדרה לקהלה זו, בכך הכירו אף חוגי החסידים. במשך הזמן נתחבבה ישיבה זו על החסידים עוד יותר, בראותם בר' יואל שורין, איש מורם מעם, ירא-שמים ובעל מדות תרומיות, אוהב הבריות ומקרבן לתורה. אף האדמו"ר המקומי, משושלת ר' מיכלי מזלוטשוב, שהתנגד תחילה לר' יואל שורין, שינה דעתו לייחס אהדה והערכה לאישיותו הגדולה ולישיבתו, וממנו ראו וכן עשו החסידים בזוויהל ובערי ווהלין האחרות. אף נמצא נדבן מבית ברודסקי שבקיוב, שקסמה לו אישיותו של ר' יואל שורין והקים על חשבוננו בנין מיוחד לישיבה בזוויהל ומאז התרחבה אף בכמותה. מספר התלמידים הגיע לפעמים עד לשלוש מאות ור' יואל הזמין אליו ראשי-ישיבה משניים להשמעת שיעורים בישיבתו זו. על מעמדה של ישיבת זוויהל ערב מלחמת העולם הראשונה אנו מוצאים ב"המודיע" משנת תרע"ב את הכתבה דלהלן: "עירנו היא האחת בכל ווהלין הברוכה ובכל חבל הדרומי-מערבי הגדול, שזכתה לישיבה גדולה ע"י הרב הגאון, העילוי המפורסם ר' יואל שורין. נאספו תלמידים רבים מכל קצווי ווהלין, פודוליה, פולין, ליטא ורייסן לישיבה המשמשת אכסניא של תורה לכל צעיר המבקש את אור התורה והצמא לדברה. מדי שנה בשנה ינהרו עשרות תלמידים מערים שונות ומשדרות שונות של העם. במשך י"ג שנות קיומה הוציאה מאות תלמידים תורנים וחרिפים שנסמכו על ידי טובי הרבנים והגאונים והם יושבים כעת על כסא הרבנות בערים שונות בתפוצות הגולה. בין הנדיבים ראוי לציין את הנדיב הגביר המפורסם ה' רפאל ממוסקבה, חתנו של ר' קלונימוס זאב וויסוצקי. התומך בישיבה במיטב כספו שש מאות רובל לשנה".

אחד מתלמידיו המובהקים של ר' יואל שורין, הרב שלמה שליטא, רב בוולאדימירץ שבווהלין, מתאר את מורו ורבו, שהוא עמקן גדול המצליח לחדור לתוך תוכו של כל דבר בלי גבול; בעל השקפה רחבה המתפשטת בלי כל שיעור ויחד עם זה בעל הגיון נפלא לברר ולסדר כל דבריו לכל פרטיו ודקדוקיו. נשמתו הגדולה לא יכולה להצטמצם במקצוע אחד, והקיף הקפה רחבה את החיים ותופעותיהם בכלל וחיי היהודים בפרט. תמיד התעניין במתרחש בעולמנו היהודי וראה את בנין העם רק בריכוז ואיחוד כל הכוחות שבו. כתב מכתבים לראשי "אגודת ישראל" ו"המזרחי" וניסה לסלק את הפירוד מביניהם. גם פרסם קונטרס מיוחד על ערך האחדות מנקודת-מבט היסטורית בחרוזי שיר כיד כשרונו הפיוטי הגדול. רבה היתה

שמחתו של ר' יואל כשהוקמה הסתדרות "אחדות ישראל" באוקריינה (בתקופת שלטון קרנסקי ברוסיה — מ.צ.), שאירגנה לחטיבה אחת את כל החרדים, וניהל תעמולה אישית לביסוסה של תנועה זו בוואלין ובאוקריינה כולה.

ד.

בשלהי מלחמת העולם הראשונה, אחרי ליל פוגרום על יהודי זוויהל נמלט ר' יואל שורין עם תלמידיו לקוריץ (עירית ספר שהשתייכה לפולין בשנות 1920 — 1939) והקים לו בעיר זו ישיבה מרכזית ליהודי וואלין הפולנית. הר"ם בפועל כבר היה אז חתנו ר' ברוך מרדכי ריס. ר' ברוך מרדכי היה גדול בתורה אף הוא, כמסביר נפלא, היה מרתק את לב שומעיו, כשפיותיהם פעורים ואזניהם קשובות לקלוט כל דיבור היוצא מפיו. בני הישיבה חריפי המוח היו מקיפים את ר' ברוך מרדכי בשאלותיהם, והוא במאור פניו היה משיב תשובה ניצחת בחידודיו היפים להאיר את עיני הלומדים בתורה.

עם כל זה, גם בתקופת קוריץ שבחיי "העלוי מפולטאבה", רוחו היתה נסוכה על צביון הישיבה ועיניו היו פקוחות על טיב לימודם של התלמידים ומצב התפתחותם בלימודה של תורה.

אחד מתלמידי ישיבה זו מוסר לנו (ב"ספר קוריץ"), כי עם הופעתו של העלוי באולם הישיבה היתה שכינת קודש יורדת על פני האולם וחופפת על תלמידיה. בחרדת קודש ובאתערותא דלעילא היו בני הישיבה נצמדים לספר שלפניהם ונקלעים באמרותיהם של חז"ל. בנחת היה פוסע לו העלוי בין שורות הלומדים, לרגע היה מתעכב על-ידי איזה בחור, מעיין בספרו וממשיך הלאה את טיולו. המבחן היה אצלו כל יום חמישי בשבוע, ביום זה היה נוהג להופיע בישיבה כדי לתהות על קנקנם של בני הישיבה. חשיבות מיוחדת נודעה לישיבת קוריץ, שבמסגרת הלימודית בישיבה הונהג גם לימוד מעשי בשלחן-ערוך חלק יורה-דעה, דבר שלא היה נוהג בשום ישיבה משיבות ליטה הגדולות. נוהג זה תרם רבות להתמחות מספר גדול של בני הישיבה בענייני איסור והיתר — עוד בתקופת לימודם הבסיסי בישיבה, דבר שהקל עליהם הרבה בסידורם האישי לקבלת כהונה בקודש בקהלות ישראל המרובות שבוואלין ובמדינות הים.

ישיבת זוויל-קוריץ שימשה תקדים בסיסי ראשון להקמת ישיבות חדשות בוואלין, מהן לפי נוסח ליטא-נובהרדוק. עד לעצם פרוץ השואה האיומה, ישיבת "אור תורה" המרכזית הנ"ל שבקוריץ החזיקה מעמד נכבד, אף לאחר פטירת העלוי מפולטאבה (בשנת תרפ"ז) אף הקימה סניפים במספר ערים בגליל זה, ביניהן ישיבת רובנה שבה כיהן פאר כר"ם וכמנהל ר' יוסף מזוויהל, גיסו של הרב ר' ברוך מרדכי ריס הנ"ל.

מבין תלמידי ישיבת זוויהל-קוריץ הממלאים כעת תפקידים חשובים במדינת ישראל יש לציין את הרב אליקים כהן רב בגבעת אולגה — חדרה, וכן ח"כ אליעזר

שוסטאק; הרב זאב סירוטה. ראש המועצה הדתית בבאר יעקב; הרב מרדכי זמל.
רב-אב"ד בתל-מונד והסכיבה; ר' שמעון שוחט בחולון ועוד מספר אישים בולטים
בישראל.

ה.

הצלחתה הגדולה של ישיבת זוויהל-קוריץ בוהלין שימשה מנוף ליסוד ישיבה
מרכזית שנייה בוהלין, באוסטראה הסמוכה לה, עיר המהרש"ל והמהרש"א לשעבר
(ידועה בשם "אות-תורה" בכל רחבי פולין). ואם הגורם לישיבת זוויהל היוותה
ישיבת וואלוזין, שבה עוצבה דמותו הרוחנית של העלוי מפולטאבה, ישיבת
אוסטראה נחשבת כבתה של ישיבת מיר שהיתה השנייה בזמן ובמעלה לאחר
ישיבת וואלוזין, ובין מלחמה למלחמה היתה הישיבה הגדולה ביותר ברחבי
התפוצה כולה.

המניעים הרוחניים בישיבת אוסטראה המחודשת היו ר' יוסף קוסובר ור' דוד
חזנוביץ, אישי מיר לפנים, הראשון כר"ם ראשי והשני כמנהל ומשגיח רוחני. על
גדולתו בתורה של ר' יוסף קוסובר מעיד לנו ספרו "חלקת יוסף" שנדפס בשנת
תרס"ץ. ספר זה מרוב חשיבותו בחוגי לומדי תורה מכיני דבר נדפס כעת מחדש
בישראל על-ידי חתן המחבר, הרה"ג ר' חיים יעקב גולדוויכט ראש ישיבת "כרם
ביבנה".

על המיוחד שבישיבת אוסטראה הנ"ל, שזכתה להיות סניף לישיבת מיר "ששמה
גודל על ברכי רבותיו מאורי-הגולה" (האב והבן ר' אליהו ברוך ור' אברהם צבי
קאמי, ר' א.י. פינקל ור' ירוחם לבוביץ) כותב לנו ר' יוסף קוסובר שזכתה ישיבה זו
להיות יתד וסניף לאריות, יום ולילה לא ישתוק קול התורה מתוך כתלי הישיבה
ובחורי חמד שרידי פליטתנו מוסרים נפשם עליה ויענדו כתרים וזרים לגולות
תפארתה".

ר' יואל שורין העלוי מפולטאבה איש וואלוזין, אחד המעוררים הראשונים ליסוד
ישיבה גדולה בזוויהל-קוריץ, נפטר בווארשה בגיל ס"א לאחר מחלה ממושכת (היה
נכה רגל) בתרפ"ז, וקברו נכרה לו בבית העלמין היהודי הווארשאי, ליד קבריהם של
שני מוריו ורבותיו; הסבא והנכד הנצי"ב ור' חיים הלוי סלובייצק.

שני לו למעוררים ביסוד ישיבה גדולה שנייה בוהלין, הרב הגאון ר' יוסף קוסובר
איש מיר, הי"ד, מת מות קדושים בתחלת השואה, בקיץ תש"א בוילנה.

הר"ם הראשון, העלוי מפולטאבה, לא זכה להדפסת ספר משלו אלא פרי רוחו
מושקע בעיצוב דמותם התורנית של תלמידיו, שכמה מהם נשארו בחיים ופועלים
בשטח זה אף בישראל. משאלתם של יחיד סגולה ביניהם הוא, להנציח שמו של
העלוי הזה בהקמת ישיבה גדולה על שמו בישראל. יהיה בזה זכרון הולם לא רק
לשמו של העלוי איש ווהלין, אלא גם לכל מה שעשתה ווהלין היהודית ברציפות
הדורות בעמלה של תורה. מי יתן ויזכו לכך.

קהילת טלז (טלשי)

העיירה טלשי נחשבה בעשרות השנים האחרונות כמבצר ומרכז היהדות החרדית שבמדינת ליטה-הקובנאית. אמנם לא רק בטלשי. כי אם בעוד הרבה עיירות התקיימו ישיבות גדולות וקטנות. הישיבה הגדולה בסלבודקה מפורסמת היתה לא רק בתחומי ליטה. אפילו ממדינות שמעבר לים באו לישיבת "כנסת ישראל" צעירים תורניים להקדיש שנות נעוריהם באכסניה תלמודית מפורסמת זו. אבל טלשי, נוסף לישיבה הגדולה שהתנוססה בקרבה, הוותה בתקופה האחרונה את המרכז החרדי של חיים יהודים דתיים שלמים לכל קהלות הקודש שבליטה וזאמוט ושמשה במובן זה דוגמה ומופת אף לעיירות ישראל המרוכות שבליטה הפולנית. חיי יהדות שלמים של יהדות ליטה בכללותה ניכרים וכולטים היו דוקא בטלשי. את היסוד להווי המופתי הזה יש לזקוף על חשבונם של שני הגאונים וראשי-הישיבה המפורסמים רבי אליעזר גורדון וחתנו רבי יוסף לייב בלוך זכרונם לברכה. המשיכו בעבודת הקודש זו שלשת בניו של הרב בלוך ז"ל.

הרב האב"ד והר"מ הראשי האחרון הקדוש רבי אברהם יצחק, ראש הישיבה השני רבי אליהו מאיר ומנהל הישיבה רבי זלמן. דאגו לא רק לשתי הישיבות — הישיבה הגדולה והישיבה המקומית הקטנה — כי אם גם לכל מוסדות העיירה היהודית הזאת. הודותם הצטיין בהרבה החנוך התורני לילדי ישראל שבמקום זה, כמו בית-ספר דתי "יבנה" לבנים ובית-ספר-בשם זה לבנות. כמו-כן המוסדות האחרים למעשה החסד והצדקה כ"אווה" וכדומה היו תחת השפעתם של אנשים בעלי הכרה דתית שלימה. לא בעיר יהודית אחרת היה מקום משכנו של המרכז לצעירים הדתיים "צעירי אגודת ישראל", כי אם דוקא בטלז. באותה העיירה הופיע עתונם של צעירים דתיים אלה "אידישער לעבען" שהשפיע בהרבה על ארגונם ועצובם של מוסדות התורה והחנוך שבכל עיירות ישראל אשר בליטה וזאמוטי ואפילו גם על היהדות שבקובנה הבירה.

במקום זה היה פעיל מרכז "קרן הישוב" שבמדינה זו, אשר לעומת קבוצי יהודים אחרים דוגלי רעיון זה, פעלה קרן זו בליטה נפלאות ולו היה נעשה כמוהם גם במרכזי "קרן הישוב" האחרים שבתפוצות הגולה היה מראה הישוב היהודי החדש בארץ-ישראל יותר נוח ליהדות החרדית בכל המובנים. מרכז "קרן הישוב"

שבטלשי דאג בהרבה גם להכשרת עולים וחלוצים דתיים לארץ ישראל. יסד והקים קבוצי הכשרה וחוות חקלאיות בכמה נקודות בליטה. ועל-ידי זה הורמה קרנם של הדתיים בהרבה גם בחוגים האחרים לזרמיהם השונים. והעיקר הרוויחה בזה האורטודוקסיה היהודית הכללית בהמצא בתוך שורותיה חומר חשוב כזה של צעירים תורניים החדורים השקפה דתית איתנה ואשר יכולים להיות מועילים ופוריים לבנינה של ארץ ישראל המחודשת. לפי רוח ישראל סבא ומסורת אבות. הודות למרכז זה, התקיים בשעתו נקודת הכשרה קבוצית בקלפדיה (מעמל) שמפורסם היה בשעתו מאד בכל רחבי ליטה מכל המובנים ביחד, הן מבחינת משקיותה וסדרי הכשרתה והן מבחינת רוחניותה.

גולת הכותרת של טלשי היהודית היא כמובן הישיבה הגדולה שהחזיקה מעמד מכובד לפי ערך וותיקותה. גם בשנים האחרונות לפני חורבנה של טלשי היהודית שמה יצא למרחקים בכל קבוצי היהודים שבחלקי התבל. כשאזזה צעיר היה בא לטלשי. היו פוגשים אותו בני-המקום. אפילו ליטאים נוצרים. בשאלה — אם הוא בן-ישיבה חדש הבא ללמוד כאן או סתם תייר ומסייר שבא לכאן באופן מיוחד, להכיר פנים אל פנים את אחת הישיבות המפורסמות של היהדות העולמית. כל זה היה עוד לפני שנים אחדות...

על ישיבה זו תולדותיה, ר"מיה, צביונה התלמודי המיוחד והשפעתה בשדה הרבצת התורה שבתקופה האחרונה יסופר לעת מצוא בהזדמנות אחרת, אלא שגם ברשימה קצרה זו יזכר נא ויצוין שמו של חותם קהלת טלשי האחרון לאבדי"ה המפורסמים וראשי ישיבותיה הדגולים הלא הוא הגאון רבי אברהם יצחק בלוך הי"ד בנו של רבי יוסף לייב ונכדו של רבי אליעזר גורדון. אישיות דגולה זו המשיכה בתורה ודעת לפי יסודות שיטת אביו קרב את דעת התלמידים לקבל תורת טלשי לחבבה ולמסור נפשה עליה. גאון זה מת מות קדושים יחד עם בני קהלתו המפוארת, אותה הקהלה ששמשה אכסניא לאלפי תורניים מובהקים מהם גאוני הדור שבתקופתנו אנו, עד שהתהלכה האימרה הידועה — "משדותיה ורחובותיה של טלשי נודף הריח של "קצות החשן" ו"נתיבות המשפט"...

ניצולים אחדים מהנהלת הישיבה הטלשאית ביניהם רבי אליהו מאיר (בנו השני של הגאון רבי יוסף לייב) וגיסו רבי חיים מרדכי קאץ זכו להגיע לארצות הברית שבאמריקה דרך ערבות סיביר בראשית שנת תש"ו והקימו שם ישיבה חדשה בעיר קליבלאנד על-שם טלשי ההיסטורית.